

Sakala malev 95!

Kaitseliidu vanim malev – Sakala malev tähistas 7. septembril oma asutamise 95. aastapäeva. Tehnilistel põhjustel toimus aastapäeva pidu siiski nädal aega hiljem. Mis on mahtunud siis sellesse ajavahemikku aastast 1917 kuni tänaseni? Ennekõike loomulikult tekkimine 1917. a augusti-septembrikuu keerulest päevadel, mil Viljandi maakonna ja linna juhid ja ärksamad kodanikud pidasid vajalikuks rahva julgeoleku tagamiseks moodustada vabatahtlikest relvastatud oma-kaitse salgad. 10. septembril oli Viljandis registreeritud ennast 25 vabatahtlikku. Oktoobrikuu keskpaigaks oli säilinud ametlikel andmetel registreerunud 94 isikut, aga tõenäoliselt oli neid tunduvalt rohkem, sest paljud protokollid ja registreerimislehed hävisid või läksid kaotsi järgnenud Saksa okupatsiooni ajal ja paljud, kes osalesid omakaitse salkade tegevuses ennast kirjalikult ei registreerinudki. Siinkohal väärib vast märkimist, et maleva tekkimine toimus tollal enamuses Eestimaal elanud eri rahvusest kodanike töhusal kaasabil. Nii valiti 8. septembril 1917. a vabatahtlike omakaitse salkade organiseerijaks ja ülemaks tollal Viljandisse evakueeritud Miitavi (praegu Jelgava) reaalkooli joonistuse õpetaja, venelane A. Strekavin. Esimeste hulgas, kes endid vabatahtlikena kirja panid olid aga lisaks eestlastele ka sakslane Werncke, venelane Nemirovitš-Dantšenko (tõenäoliselt ajaloost tuntud Vene teatritegelase nimekaim) ja hiljem liitusid veel Suure-Kõpu mõisa omanik A. von Stryk, parun von Ungern-Sternberg, S. Kagan ja teisi. Ka tuntud Viljandi arst dr Mats Nõges ja praost Jaan Lattik olid nende hulgas, kes olid otsustanud enda ja oma kaaskodanike julgeolekut vabatahtlikult tagada.

Vabadussõja periood möödus Sakalamaa malevale ja selle allüksustele maakonnas samuti nagu teistelegi Eestimaale Kaitseliidu malevatele. Peamiselt tagati kord tagalas ja aidati rindeväeosi võimaliku abiga. Nii läks umbes 15 ohvitseri formeeritava 2. diviisi käsutusse, kes tegutses peamiselt lõunarindel ja kagu suunal. Arvestades tolleaegseid olusid kogunes üsna arvukalt kaitseliitlasi kiiresti üle kogu maakonna. Teadaolevail andmeil oli Vabadussõja alguspäeval, 28. novembril 1918. a maakonnas kaitseliitlasi registreeritud 526 meest. 6. detsembril oli neid juba 725, 15. detsembril 1 029 ja 6. jaanuariks 1919. a oli Kaitse Liidu ridadesse Viljandi maakonnas koonduvad juba ligikaudu 2 400 meest, kellest rindel oli 247 meest. Hiljem täiendasid oma sõjalist väljaõpet parandanud mehed paljusid rindeväeosi kuni Vabadussõja võiduka lõpuni. Tuntuim neist on Viljandi Kooliõpilaste Rood, kes võitles Ruhja all ja aitas lätlastel punavägedest vabastada ka Volmari e. nüüd enamtuntud lätikeelse nimega Valmiera, kus 26. mail 1919. a langes üks selle roodu võitleja, vaid 19 aastane Viktor Anderson,

kelle mälestust Valmiera linn on austanud sellega, et 2 aastat tagasi paigutas tema langemise kohale Püha Simeoni kiriku seinale mälestustahvli ja igal aastal korraldab nii tema kui Viljandi koolipoiste eeskujul moodustatud Valmiera koolipoiste roodu mälestuseks piduliku kaitsevälise jalutuskäigu läbi linna ja pargade asetamise. Vist vaistlikult, aga ka võib-olla läbi tunnetades Venemaa valitsejate bütsantslikku käitumist, elas Sakalamaa malev üle ka varsti Vabadussõjale järgnenud Kaitse Liidu likvideerimise Eesti Vabariigi valitsuse otsusega. Tegutseda hakkasid maakonna paljudes kohtades kõige „süütumad“ kütiseltsid ja -salgad. Mis sest, et nende juhtideks said demobiliseeritud ohvitserid ja allohvitserid. Jätkati võimaluste piires laskeharjutusi ja küllap ka muud tegevust, mis legaalse jahipidamisega enam-vähem sobis. Seega võib öelda, et pisut üle kahe aasta Kaitseliit nii Viljandimaal kui teisteski maakondades hõõgus nagu tuli tuha all, et vajalikul hetkel leegitseda. Ja see hetk tuli 1. detsembril 1924. a, mil verest punaseks värvitud idaimpeerium meid uuesti oma käpa alla tahtis suruda. Kaitseliit

andis vastulöögi, millega muutski idanaabri silmis kõige vihatumaks organisatsiooniks demokraatlikus Eestis. Peale 1. detsembri 1924. a mässukatse mahasurumist algas ka Sakalamaa malevas uus elu ja vilgas tegevus. Riigivõimigi mõistis sellise organisatsiooni vajalikkust ja lubas uuesti Kaitseliidu taastada. Rahvas oli ära näinud, kus peitus tõeline oht ja mõistis, et punane Venemaa ei ole meist üldsegi mitte täielikult loobunud, ehkki 1920. a sõlmitud Tartu rahulepingus seda pühalikult kinnitas. Hilisemast ajast, meie ajude loputuseks kirjutatud ÜK(b)P ajaloostki, me juba teame, et Leninile ja tema bande oli igasugune leping vaid paberilipik, millega võis täiesti suvaliselt käituda. Nii see on sealmaal tänaseni. Aastatel 1925–1937 tehti riigikaitse tegevuses tollase Sakalamaa maleva poolt ära suur töö. 1937. a tähistati suurejooneliselt ja pidulikult maleva 20. aastapäeva. Ajaleht Oma Maa kirjutas reedel, 10. septembril 1937. a järgmist: „Kaitseliidu Sakalamaa maleva suurpäev on ukse ees. Maleva 20. aastapäeva juubel on toonud suure elevuse kogu Sakalamaal, nii linnade kui ka maa kaitseliitlaste, naiskodukaitse ja nende

juurde kuuluvate noorte peres. ... Kaitseliidu suurpäev tõmbab Viljandisse kokku arvuka kaitseliitlaste pere üle kogu Sakalamaa. Malevas ilmub pidustustele ümmarguselt 2 000 meest, naiskodukaitse tegelasi 500 ja noorkotkaid ja kodutütreid kumbagist organisatsioonist 200. Seega tõuseb juubelari pere ligi 3 000 isikule. ... Pühapäeva hommikul algab Kaitseliidu juubelipäeva kava täitmine laskevõistlusega, mis peetakse Viljandis Võhma Eksportapamaja nimelisel laskeväljal. Sakalamaa 10ne mehelisel laskurmeeskonnal on vastaseks Lätist Võnnu 10. Aizsargu polgu laskurmeeskond. ... Toimub paraad. Paraadi vastuvõtmine toimub kell 12.30. Seda teostab haridusminister kol A. Jaakson. ... Kell 16 algab staadionil spordipidu spordivõistlustega. ... Tund hiljem algab turul ratsapidu, mille kavas on rida ratsasõidu numbreid. Lõpunumbriks on patarei sõit positsioonile ja tulistamine. ... Rahvapeod on korraldatud Koidu ja Ugala saalides. Kava on väga mitmekesine. Pidude algus on kell 19.30. ... Pidustustele on palutud Riigihoidja, Sõjavägede ülemjuhataja, Siseminister, Kaitseliidu ülem, kõik diviisijuhid ja rida kõrgemaid isikuid Tallinnast ja kohapealt. Oli vägev ja asjakohane pidu. Siis aga tuli 50 aastat vaikust ja varjusurma, kus ainuüksi Kaitseliidu nime mainimine oli väga ohtlik. Kuidas ka meie idast tulnud „päästjad“ ei püüdnud kogu meie 22aastast eelnenud iseseisvuse aega olematuks teha, et keegi sellest midagi ei mäletaks ega meenutaks, ei läinud läbi! Veel enne Eesti iseseisvuse ametlikku taastamist, nagu 95 aastat tagasi, taastasid eesti mehed Järvakandis Kaitseliidu. Teiste hulgas ka Sakala mehed. Ja taas hakkas elama Sakala malev. Algul küll pisitasa ja ka tõrkeid ning tagasilöökegi trotsides, kuid esimese 5-6 aastaga saadi enam-vähem joonele ja edasi läheb juba tegevus rohkem ülesmäge. Võrreldes

päris esimese 2-3 aastaga on maleva pilt nii liikmete arvu kui varustuse ja sõjalise väljaõppegi osas tundmatuseni muutunud. Selleks on kaasa aidanud kõik taastatud maleva pealikud alates Tarmo Evertist ja lõpetades mjr Kalle Köhleriga. Loomulikult andis iga eelnev pealik malevale seda, mida tal oli anda vastavalt oma teadmistele ja kogemustele. Nagu tabavalt ütles selle kohta üks praeguseid maleva allüksuse pealikuid – „2000. aastal tehti otsuseid ja tegusid laskeväljal. Sakalamaa 10ne mehelisel laskurmeeskonnal on vastaseks Lätist Võnnu 10. Aizsargu polgu laskurmeeskond. ... Toimub paraad. Paraadi vastuvõtmine toimub kell 12.30. Seda teostab haridusminister kol A. Jaakson. ... Kell 16 algab staadionil spordipidu spordivõistlustega. ... Tund hiljem algab turul ratsapidu, mille kavas on rida ratsasõidu numbreid. Lõpunumbriks on patarei sõit positsioonile ja tulistamine. ... Rahvapeod on korraldatud Koidu ja Ugala saalides. Kava on väga mitmekesine. Pidude algus on kell 19.30. ... Pidustustele on palutud Riigihoidja, Sõjavägede ülemjuhataja, Siseminister, Kaitseliidu ülem, kõik diviisijuhid ja rida kõrgemaid isikuid Tallinnast ja kohapealt. Oli vägev ja asjakohane pidu. Siis aga tuli 50 aastat vaikust ja varjusurma, kus ainuüksi Kaitseliidu nime mainimine oli väga ohtlik. Kuidas ka meie idast tulnud „päästjad“ ei püüdnud kogu meie 22aastast eelnenud iseseisvuse aega olematuks teha, et keegi sellest midagi ei mäletaks ega meenutaks, ei läinud läbi! Veel enne Eesti iseseisvuse ametlikku taastamist, nagu 95 aastat tagasi, taastasid eesti mehed Järvakandis Kaitseliidu. Teiste hulgas ka Sakala mehed. Ja taas hakkas elama Sakala malev. Algul küll pisitasa ja ka tõrkeid ning tagasilöökegi trotsides, kuid esimese 5-6 aastaga saadi enam-vähem joonele ja edasi läheb juba tegevus rohkem ülesmäge. Võrreldes

OMA MAA

Viljandi, september 2012

Septembri mõtisklus

September on sügisekuu. Kuu, mil loodus oma aastaringse liikumises on kõige rikkalikum. On valminud saagid, mida hoolsasti kasvatatud ja hooldatud kevadest saadik. On valminud ka need viljad, mida loodus meile annab, ilma, et me peaksime saagi eest ise hoolt kandma, seened, marjad, pähklid ja muud annid. Ka kevadel ilmavalgust näinud ulukid on kasvanud ja kosunud. Veekogudes on kaladki suuremaks saanud ja kevadisest kudest uued hakatise edasi arenenud. Ja ilmade jahenedes annab loodus meile jälle uhke ja kordumatu värvitenduse kuniks lehed langevad. Kuid september on ka sünnikuu. Järgmise aasta saagile pannakse või on juba pandud taliviljade külviga korralik alus, haritakse maad, et kevadel saaks põllutöödega edasi minna. Metsloomadel algab või jätkub paaritumise aeg.

Kuid sünnipäevi on teisigi ja sealhulgas neid, mis kaitseliitlaste rohkem puudutab. Septembrikuul tähistavad oma algusepäevi mitmed malevad. Nende hulgas vanimad – Sakala, Võrumaa ja Harju malevad – teevad seda juba 95. korda. Tõsi, vahepeal sai seda teha vaid enda teada, sest okupandid ja nende käsilased seda avalikult teha loomulikult ei lasknud. Kas me aga sellest rääkides oleme mõtelnud, mida tähendab see asjaolu, et juba 95 aastat on ühe rahva hinges elanud tung ja vajadus kaitsta oma kodu. On väga palju kordi räägitud ja kirjutatud sellest, et meie kodumaa, isademaa, asub maateaduslikult sellises paigas, kus suured ja vägevad omi huve ja isevõtet õigusi tahavad kasutada. Aga kas siis väikestel rahvastel polegi oma huve ja õigusi? Jälgides nii mõnegi meie võimul oleva poliitiku väljaütlemisi, jääb vahel tõe poolest mulje, et meil, eestlastel, tõesti ei ole tänapäeval enam omi huve ega õigusi ning selleks, et üldse edasi elada, peame kõiges järgima seda, mida suured ja vägevad meile soovivad, või mida nad lausa meile ette kirjutavad ja meie eest ära otsustavad ja millega me peame vaikides rahul olema, sest muidu...!? Muidu meiega enam ei arvestata. Meil

ehk lubatakse armulikult isegi omapäi tegutseda, aga küllap võib siis ka MRP kunagi uuesti sündida, nüüd küll tõenäoliselt juba uue nimega, sest need kaks kurikuulsat röövlikäsilast koos oma peremeestega on juba õnneks ammu mullatoidul. Aga küllap leidub uusi ja hullemaid, sest nagu öeldakse, loodus tühja kohta ei sall. Kas me sellega nõus oleme, sõltub juba meist endast. Meie mõistusest ja mõtlemisvõimest eelkõige. Ja ka sellest, kas me tahame endi eest seista või mitte. Kas meie esindajad võimu teostamisel ikka täidavad meie tahet või hoopis peame meie – rahvas – alandlikult, nagu mõisamoonakad, täitma nende (vahest võib-olla koguni isiklikku) tahet? Kas meie kodu ja kodumaa ikka on meie, eestlaste oma, või hakkab see varsti kuuluma tervenisti eurooplastele? Nõukogude inimese – homo sovieticus – loomine läks omal ajal vähemalt siinpoolt Peipsit aia taha, sest seda püüti teha brutalselt. Meie eurooplasteks tegemine aga võib palju libedamalt minna, sest siin võib meid pimedaks ja rumalaks teha sära ja hiilgus, mida meile vähemalt pakutakse, aga mis ei pruugi tegelikult sugugi nii särav ja hiilgav olla, kui see ükskord kätte jõuab. Aga kui see nii peaks sündima, siis on ju põhjust meile hiljem öelda, et ise te tahtsite, mis te nüüd enam virisete. 1940. aasta juuni võimupöõret ja püütakse siiani näidata kui eesti rahva vaba tahet maapealsesse paradisi (mis oli ju hullem kui põrgu) astuda. On mille üle mõelda ja mille üle aru pidada. Sügisega pikeneb õõ ja lüheneb päev. Jüuludeni on veel aega, aga aega mõtlemiseks ja otsustamiseks peab meil alati jätkuma.

Head sünnipäevi, kaitseliitlased! Loodame, et neid tähtpäevi tuleb veel kümneid ja sadu, kui ainult europlased oma raskepärase arusaamisega meie elust, ajaloo ja saatusest meid kahtlasteks ja ohtlikeks ei hakka pidama? Siis mõelgem ka sellele, et kui me suutsime Kremli karudele MRP ja meie iseseisvuse asjad selgeks teha, ehk suudame siis seda ka Brüsseli rebastele? Ja suudame, kui me vaid koos seda tahame!

R. K.

10. ja 11. augustil 2012. a korraldati Jyväskylä Kesk-Soome Maakaitsepäev. Sakala Maleva koostööpartnerid Kesk-Soome Reservväelaste Liidust saatsid malevale kutse sellel ettevõtmisel olla külalisteks. 10. augusti varahommikul siirdusidki ltn Andrus Põldma ja vbl Lauri Näik ning allkirjutanu Soome poole teele. Reisu kulges ladsalt tänu Peastaabi töötajate abistavale tegevusele reisidokumentide muretsemisel. Helsingi sadamas oli meid vastu võtma tulnud Kesk-Soome Reservväelaste Liidu juhatase esimees Jouko Hyppönen ja Soome Kaitseväge poolt nende käsutusse antud väikebuss. Peagi vurasime põhja poole. Pea 300 km reisi teisel kolmandikult tegime väikesel peatusel ja seejärel viidi meid tutvuma reservväelaste formeerumisega homseks ettevõtmiseks Jyväskylä ühes

suuremas koolis nimega Jyväskylä Normaalkoulu. Seal suundusime õhtusöögile ja siis edasi lähedal asuvasse linna kõlakotta, kus toimus Soome Õhujõudude puhkpilliorkestri bigbändi kontsert, mida oli kuulamas pea 1 000 inimest. Peale kontserti toimetati meid ööbimispaika Jyväskylä talispordikeskuse juurde. Pärjad pandi Lääne-Soome Kaitseringkonna, Jyväskylä linnavalitsuse ja sõjaveteranide poolt. Peeti asjakohane jumalateenistus, mängis Soome Õhujõudude puhkpilliorkester, kohal oli Soome sõjalipp ja auvahtkond kadettidest ning kohal olid ka Soome sõjaveteranide organisatsioonide lipud. Seejärel oli meil võimalus

Linna küla aukodanikuks valiti kaitseliitlane srs Aare Öispuu

Eesti taasiseseisvumise päeva künnisel, 19. augustil, toimusid Helme vallas oleva Linna küla seitsmenda suvemängud. Nende korraldajaks olid Ritsu külaseltsi juhatus koosseisus August Ilvas, Siiri Tomp ja Naiskodukaitse Tõrva jaoskonna liige Asta Tsirp. Kuna Linna küla suvemängud on aasta-aastalt üha enam populaarsust võitnud, kogunes ka seekord staadionile ja õhtul külaplatsile rahvast nii öelda rohkem kui mullu. Võistlusaladeks olid korraldajad välja pakkunud mitme distantsi jooksud, kaugushüppe, kuulitõuke ja lastele veel täpsuspalliviske.

• Aare Öispuu paremalt esimene

lapsed ning õpilased. Võistluste peakohtunikul Harald Lairdel ja tema abilistel oli lausa tegemist, et kõik sentiimetrid ja sekundid õiglaselt paika saaksid. Tuli hingeliselt elasid oma pisikeste sportlaste

pingutustele ja saavutustele kaasa ka nendega ühes tulnud vanemad ning sõbrad ja tuttavad, ütles võistluste üks korraldaja naiskodukaitsja Asta Tsirp. Iga võistleja sai külaseltsilt

väärilise autasu. Välja jagati 28 komplekti medaleid. Lisaks veel hulk diplomeid ja meeneid. Ka parim nais- ja meessportlane väärilisid külaseltsi aktivistide kõrgendatud tähelepanu. Suvemängude naelaks oli aga Linna küla viienda aukodaniku valimine. „Linna küla aukodaniku kõrge tiitli viiendaks vääriliseks laureaadiks osutus pidevalt külaelu edendamisele kaasa aidanud ehitaja ning Valgamaa maleva Helme üksikkompanii kaitseliitlane, seersant Aare Öispuu,“ ütlesid Ritsu külaseltsi juhatase esimees August Ilves ning Asta Tsirp.

Vello Jaska
Valgamaa maleva
teavituspealik

Kaitseväge juhataja visiit Sakala malevasse

Kolm päeva enne maleva 95. aastapäeva külastas Kaitseväge juhataja, brigaadikindral Riho Terras, koos KL Peastaabi ülemaga Kaitseliidu ülem ülesannetes kol Kajari Klettenbergiga ja kaasasolevate isikutega Sakala Malevat. Maleva pealik, mjr Kalle Köhler, tutvustas neile malevat ja maleva staapi ning seejärel esitles kindral Terras oma seisukohti ja arvamusi Eesti Kaitseväge ja Kaitseliidu ees seisvatest väljakutsetest. Kindrali seisukohad olid selged ja lihtsad. Meie põhiülesanne on

kaitsta Eestit koos liitlastega igal juhul ja kõigi meie kasutuses olevate vahenditega. Meie riigikaitse kolmeks alusambaks on ajateenistusel põhinev reservarmee, vabatahtlikult riigikaitse osalevad kodanikud – kaitseliitlased ja elukutselised sõjaväelased. Kindral märkis, et eestlased on läbi aegade olnud head ja alati kõigi poolt tunnustatud sõjamehed, kuid tänapäeval tagab meile edu vaid kvaliteetne väljaõpe ja tugev ning kõiki hõlmav kaitsetahe. Kindral rõhutas, et Kaitseliit

on unikaalne organisatsioon ja seda riigi turvavaibaks peetavat organisatsiooni tuleb juhtida ja käsitleda nimelt kui Kaitseliitu, sest see ei ole ei relvaliik ega väekoondis. Kaitseliitlaste ja nende poolt kantavaid väärtusi tuleb hinnata ja nende tegevust adekvaatselt toetada. Arendada ja hinnata tuleb ka neid väärtusi, mida nii elukutselised sõjaväelased, reservväelased kui kaitseliitlased endas kannavad ja olulisimaks väärtuseks tuleb hinnata ustavust. Ustavust oma riigile, rahvale ja oma juhtidele. Kui

me oleme ausad, avatud, professionaalsed, koostööaldis ja vaprad ning julged, siis saadab meid edu ja me täidame oma kohuse rahva ees. Siis on ka liitlased meiega ja nad ongi seda üha enam, hinnates viimaste aastate suundumusi ühiste õppuste korraldamiseks just siin, sõjalis-geograafiliselt tundlikus Läänemere piirkonnas. Hetkel jäi Kaitseväge juhataja Sakala maleva tegevusega rahule.

R.K.

Külas koostööpartneritel

tutvuda linnapargi lähedal üles seatud sõjatehnika väljapanekutega, muuhulgas hävitussuurtõu Hornet rakettidega, pioneerirügemendi pääste- ja abivahenditega, Rootsi päritolu liikuva radariga, liikuva meteoroloogija jaamaga, õhumaarkide tabamiseks mõeldud kuulipilduja simulaatoriga ja kõige huvitavama väljapanekuna Hornet hävitaja 20 mm kuueraudse kiirlaske kuulipildujaga, milliseid soomlased kavatsevad tulevikus asetada ka oma helikopteritele.

Järgmisena toimus kolme Kesk-Soome piirkonnas paikneva Kaitsejõudude väeosa: Õhujõudude sõjakooli, Õhujõudude tehnilise kooli ja Pioneerirügemendi ajateenijate sõduriksami sooritanute poolt pidulik sõdurivande andmine linna kesksel nn. Taipale väljakul. See väljak on saanud nime selle järgi, et 1918. aastal Soome Vabadussõjas, läksid siit Kesk-Soome väeosad rindele Taipale jõe liinile. Vande andmises osalejaid oli ligemale kolm pataljoni. Vande võttis väeosa lippude juures vastu Lääne-Soome Sõjaväeringkonna ülem, kin-mjr Pertti Salminen. Seejärel said vastsed sõdurid ligikaudu pool tundi puhkust ning siis toimus nende pidulik jalutuskäik ühel linna peatänavatest, Ülikooli tänavalt (Yliopiston katulla). Seda ilmestab ka kahe Hawk-tüüpi

õppelennuki ja ühe Karjala eskadrilli Hornet hävitaja piki ülelend samast tänavast. Kell 13 anti sõjaveteranidele ja kutsutud külalistele linnavalitsuse lähedal olevas restoranis pidulik lõunasöök. Ajateenijatele ja nende lähedastele anti sõdurisuppi Normaalkoulu õuel. Kell 15 algas sama kooli aulas maakaitsepäeva aktus. Saali toodi taas Soome sõjalipp, ühislauluna lauldi Soome lipulaulu, mida saatis õhujõudude puhkpilliorkester. Tervitussõnad lausus Jyväskylä linnavalitsuse esimees Pauli Partanen. Peokõne pidas koolinõunik Jorma Lempinen. Esinesid Jyväskylä noored naisvõimlejad. Kaitsejõudude tervituse

esitas Lääne-Soome Sõjaväeringkonna ülem, kin-mjr Pertti Salminen. Sõjaveteranide tervituse esitas Kesk-Soome Sõjaveteranide piirkonna esimees Birger Fält. Seejärel anti üle Kesk-Soome Maakaitsefondi Nõukogu esimehe, peakonsuli Timo Fredriksoni ja juhatase esimehe, professor Erkki Laatikainen poolt üheksa firma ja asutuse esindajatele Kesk-Soome Maakaitsefondi mõõgad ning hea ajakirjandustöö eest anti Pentti Ruohotiele Majurin Mediamalja (majori meediakarikas). Järgnevalt esines meeskoor Sirkat kahe lauluga ning aktuse lõppsoon lausus maakonnajuhataja Anita Mikkonen. Skaudid ja gaidid

andsid igale saalis olnud sõjaveteranile ühe roosi. Ühiselt lauldi Soome hümnit ja seejärel viidi saalist välja Soome lipp. Sellelega oli aktus ja ühtlasi Maakaitsepäeva ettevõtmised lõppenud.

Hiljem õhtul kohtusime oma koostööpartnerite esindajatega ja arutasime võimalikke ühiseid tegevusi tulevikus. Olulisemate teemadena tõusid esile keeleõppe probleemid, et tagada paremat vastastikut suhtlemist kõikidel tasanditel ning ühiste, mõlemale poolele sobivate ja ka kasulike, ettevõtmiste korraldamised, mida kavatsetakse lähitulevikus lahendada hakata.

Järgmisel hommikul vestlesime lühidalt veel Kesk-Soome Reservväelaste Liidu juhatase esimehe, kes on ühtlasi kontaktisikuks suhtlemisel Sakala malevaga, Jouko Hyppöneniga, üldistel teemadel ja leppisime kokku kontaktide hoidmises ning ühist huvi pakkuvate probleemide lahendamiseks alustamiseks lähitulevikus. Siis toimetati meid taas Helsingi sadamasse ja juba kella 21 paiku olime koduses Viljandis. Koostöö Soome reservväelastega saab jätkuma ja peagi saabuvad nende esindajad Sakala Maleva 95. juubeli pidustusele Viljandisse.

Rein Kikas

Mälestused

Algus ajalehe Oma Maa k.a. (aprillikuu) numbris nr 148

Kalju Aarop kirjutab: „Augustis 1945 liitus Nursi punkris olevate metsavendadega Aksel Raudsepp Simmulist. Oli suure (57 ha) talu perepöög, seega nõukogude mõistes kulaku poeg. Üks tema vendadest oli olnud esimese Vene okupatsiooni ajal 1940/41 miilits, teine vend teenis vene sõjaväes. Pärast Nursi punkri hävitamist NKVD poolt jäi Aksel Raudsepp jäljetult kadunuks. Võibolla tema ongi see tundmatu üheksas Nursi punkri juures langenu. Kuid nõutuks teeb tema venna Johannes Raudsepa poolt käesolevate ridade autorile räägitu. Akselil oleval olnud nimelt kodukadis pruut. Kunagi soveti ajal oleval keegi mees Pärnust saatnud sellele neiu tervitust. Tervituste tooja neid saatnud mehe nime ei teadnud, aga tema poolt antud isikukirjeldus langes kokku Aksel Raudsepa välimusega. Muuseas on olnud küllalt juhu-seid, et KGB viis oma agendi sellele ohtlikuks muutunud piirkonnast ära mõnda ohutumas-paika.“ Ottan on rääkinud ka kellestki kohalikust mehest, kes tihti käis punkrist ära ja alati tõi kaasa puskarit. Ka tol jõulude järgsel ööl olla Ottani jutu järgi mehed puskarit joonud ja keegi mees, keda Ottan ei tundnud, olla õhtul koju läinud. Et Nursi punker oli ja kooliõpilased sellega sidet pidasid, sellest oleval julgeolekule rääkinud kooliõpilane Ilmar Vasser. Tema kuulus mitmesse kooliõpilaste vastupanuorganisatsiooni, tema nimi esineb kooliõpilaste uurimistoimikuis, kuid teda ei arreteeritud. Otseses koostöös julgeolekuga nimetab Vasserit SMV juht Elmut Laane. Vasseri klassikaaslane Põhjala Noorte liige Olev Palo oma kirjas minule aga arvab kindlalt, et Vasser ei olnud äraandja. Kalju Aarop: „...Kuid kindel on, et Põhjala Noorte ridadesse oli julgeolekul õnnestunud sokutada äraandja.

Äraandmine avastati mõni päev enne sissekukkumist – nähti kuidas äraandja kohtus oma korteris julgeoleku töötajaga.... selleks osutus üks Skautluse asutajaliige. Ta oli Skautluse ja Põhjala Noorte liige, aga teda ei arreteeritud. Julgeolek kasutas tema teeneid hiljem SMV liikvideerimisel.“ Aarop nime ei nimeta, aga SMV juht Elmut Laane ütleb nimeliselt, et tema äraandjaks osutus Ilmar Vasser. Vasseri elutee lõppes Karksi-Nuias kuuekümnendatel aastatel, kui naabrimees ta kirvega tappis, kohalike jutu järgi armukadeduse motiividel. Kõrvalepõikeks – tavaliselt ei taheta oma tuttavate kohta üldse midagi halba või head rääkida. Tõde jääb alati heal juhul sinna kuhugi keskele, enamasti on tõde päevavalgele tulnud väga vähe. Punkrist pääsenud Kristjan Tuvikene süüdistab äraandmises otseselt samuti punkrist pääsenud Erich Seppa, kinnitades et Sepp ei olnud üldse sel päeval ja ööl punkris.

Jaanuaris 1946. a. peale kooliõpilaste arreteerimist, hakkas Võru Keskkooli õpilaste seas liikuma jutt, et arreteeritud õpilane Ilmar Tormiste on ülekuulamistel andnud julgeolekule üles teisi õpilasi. Tegelikult ei pea see jutt üldse paika. Kooliõpilased arreteeriti peale punkri langemist 28., 29. ja 31. detsembril. Siin ei saanud olla üksteise peale kaebamisi – näitamisi. Miks selline jutt tollal ringi liikus jääb arusaamatuks. Tormiste oli üks õpilasi juhtiv ja organiseeriv poiss ja sellega seonduvalt esineb tema nimi ka teiste gruppide toimikus. Ka metsavendadega ei olnud tal otsesest tegemist. Võib arvata, et nende juttude taga on millegipärast KGB. Sellised on arvamused ja toimikute materjalid. Nüüd tagantjärele kõiki neid jutte ja kirjutisi lugedes olen jõudnud arvamusel, et kõigil neil variantidel võib olla tõepõhi all ja võibolla kunagi

keegi hakkab tõsiselt KGB arhiive läbi lugema ja leiab siis ka sealt äraandja nime, nagu räägib Peedoski variant. Arvestades suurt hulka punkrist teadajaid, võib väita, et jutud jõudsid ka julgeoleku meeste kõrvu, kes nagu nähtub kohalike meenutustest, ajasid juba 1944/45. a talvel metsameeste punkri jälgi Keretü soos. Ei olnudki vaja mingit punkri asukoha äraandjat, sest küllap leidis ka julgeoleku kaastööliste hulgas neid, kes marjulisena või seenelisena luusisid mööda metsa ja kaardistasid punkri asukoha. Et Keretü soos oli punker, see oli julgeolekule kindlalt teada juba 1945. a suvel. Aga Keretü soo pole Pärnumaa raba, vaid mingi mõne kilomeetrilise läbimõõduga ala. Pakun ise välja veel ühe versiooni. Punkri asukoha äraandjat ei olnudki, vaid selle tegi julgeolek ise kindlaks. Punkri olemasolust peale Voldemar Pähna ja oletame, et ka Ilmar Vasseri andsid kindlamat teavet külavahel liikuvad jutud rohkem, kui mingi agendi ettekanne. Nagu julgeoleku protokollist on lugeda, et langenuid jäeti valvama kohalikul hävituspataljoni mehed. Täheandab haarangule olid kaasa võetud ka kohalikud hävituspataljoni mehed. Teejuhid Sõmerpalust kuni Lükkäni olid nagunii olemas. Miks ei võinud ka kohalik hävituspataljoni meeste seas olla keegi, kes jahimehena või marjulisena oli teadlik punkri asukohast. Ei tohi unustada, et sõjaajal levis salaküttimine ja luusijaid oli metsas iga põõsa ümber.

Ilmar Vasser

Valev Kaska

Kes on lugenud esimest raamatut, on märganud, et tema nimi esineb mitme vastupanu grupi nimekirjas, kuid teda ei arreteeritud ega kuulatud üle. Elmut Laane ja ka mitmed teised on veendunud, et Vasser oli peamisi KGB nuhke, kes oli teadlik kooliõpilaste tegevusest

ja nende sidemetest metsavendadega. Põhiline kõikide vastupanugruppide tegevuse uurija Kalju Aarop ei julge Vasseri otseselt süüdistada, sest puuduvad faktid. Kuid? „Kuid kindel on, et julgeolekul oli õnnestunud sokutada Põhjala Noorte ridadesse äraandja. Äraandmine avastati mõned päevad enne sissekukkumist – nähti, kuidas äraandja kohtus oma korteris julgeolekutöötajaga, kuid tema neutraliseerimiseks ei jõutud enam midagi ette võtta. Äraandjaks osutus üks „Skautluse“ asutajaliige, keda septembris enam Põhjala Noortesse ei võetud, kuid detsembri algul ta millegipärast ikkagi võeti sinna. Kuigi ta oli olnud Skautluse ja ka Põhjala Noorte liige, teda ei arreteeritud. Julgeolek kasutas tema teeneid hiljem veel ka vastupanugrupi Sini-Must-Valge liikvideerimisel. Keskkoolist ta pärast seda siiski lahkus ning teda püüti kasutada ka metsavendade vastu. Kuna äraandja nimi oli kõigile arreteeritutele teada, siis ülekuulamistel aeti paljud asjad tema kaela, kuni selleni, et tema oli kõige algataja ja juht. Väga iseloomulik oli sel juhul ülekuulajate reageering. Kui tavaliselt ülestunnistusele innukalt – kirjutatakse kõik hoolega üles, esitatakse täpsustavaid küsimusi jne, siis äraandja nime puhul jäid ülekuulajad ükskõikseks, sageli ei pandud seda juttu isegi mitte protokollile kirja.“ K. Aarop. Need, kes olid ja on tänaseni venelaste nuhid, on salastatud Eesti valitsusorganite poolt, nii et ka Vasseri nimi võib olla seal, kust Aarop ei saanudki seda näha. Aprilli alul arreteeriti kooliõpilased Asta Klais, Mati Tiisler, Flavald Saimra, Aino Pormeister. Nende nimed on Skautluse vandeteksti all, mis koostati 17. mail 1945. a. Mingist tegevusest nad osa ei võtnud ja sügisel kui Skautluse asemele tekkis samadest liikmetest kaks gruppi Põhjala Noored ja Noo-

red Partisanid, siis kummasegi gruppi nemad ei astunud ega kuulunud. Detsembris-jaanuaris arreteeriti PN ja NP liikmed, siis nendest keegi ei rääkinud ja neid ei puudutatud. Märtsis, kui julgeolek leidis Oimeti põõningult sinna peidetud Skautluse dokumendid ja päevikud, leiti seal ka nende nelja nime ja nad arreteeriti aprilli algul. Nende ainsaks süüks oligi allkiri Skautluse vandetekstil. Vasseriit aga ei puutunud järjekordselt keegi, olgugi et ka Vasseri allkiri oli vandetekstil.

Olev Palo kiri V. Kaskale 03.09.2007. „Ühest tuttavast tahaks siiski veel kirjutada. Meie klassis oli poiss nimega Ilmar Vasser, klassi üks andekamaid Tormiste ja Leinboki (poeg kirjutab oma nime ck Leinbock) kõrval. Laane oma kirjutistes on püüdnud jätta muljet, nagu oleks ta olnud julgeoleku nuhk ja provokaator ja osalenud ka tema arreteerimisel. Minu muljed temast on siiski teistsugused. Kuna ta osales ka Põhjala Noorte töös, siis kadus ta peale esimest arreteerimist silmapiirilt. Kusagil 1946nda aasta jaanuari lõpus ilmus ta ootamatult kooli, kutsus mind hetkeks kõrvale ja ütles, et kao ära, ära enam kooli tule. Kahjuks (või õnneks) ei võtnud ma tema hoiatust küllalt tõsiselt ja juhtuski see, mis juhtuma pidi. Me peaksime inimeste hukkamõistmisel olema ettevaatlikud, sest me ei tea ju, kuidas teda julgeolekus töödeldi. Töötlemise tagajärjel on murdunud isegi tugevad mehed, mis siis veel temavanustest rääkida“. Vasser elas hiljem Viljandimaal, kus kuuekümnendate algul naabri-mees ta puukuuris kirvega ära tappis ja poos ennast pärast ise üles. Miks? Üks variant räägib eksitusest armukadeduse pärast. Selline lugu siis, kas nuhk või mitte?

Raadiosaatejaam

K. Tuvikene räägib, kuidas ta on käinud Keemi ja Lukuga

sideseansse pidamas punkrist eemal. Õpilased räägivad raadioühendusest Soome ja Rootsi. Salme Tamp-Niidumaa räägib kuidas ta saatejaama akusid Võrru viis. Räägiti tollal Sännas, et metsavendadel Laosaares (Nursis) on raadioühendus Soome ja Rootsiga ja et siin levitatavad lendlehed on koostatud raadioühenduse andmetel. Saatejaam oli ja ilmselt ka akusid viidi laadimisele ja sideseansse peeti. Tollal kohaliku rahva juttude järgi ja hiljem ka vanglas räägiti et Nursi meestel oli ühendus Soome ja Rootsiga. Sännas, minu kuulud juttude järgi ja ka vist vanglas räägiti nii, et Nursi saatejaam oli niivõrd nõrk, et nad olid ühenduses saatejaamadega Virumaal ja Läänemaal, kust siis nende teated edasi anti Soome ja Rootsi. Hauka grupi sissekukkumisega ja liikvideerimisega venelaste poolt novembris – detsembris 1944. a liikvideeritud Hauka grupid ja ka peasaatejaam Tallinnas langes julgeoleku kätte koos šifrite ja koodidega ning julgeolek alustas Rootsiga raadiomängu. See kestis kogu 1945. a. Soome saate-vastuvõtjaam liikvideeriti Soome väljastumisega sõjast septembris 1944. a.

Kõigi eelduste kohaselt Lükkä mehed pidasid tõesti sideseansse, teadmata et kõik läheb julgeolekule. Novembris nõuti saatejaama kaudu õilasvastupanuorganisatsiooni nimekirju koos aadressidega ja koos vanemate aadresside ja nimedega, sest valdav enamus tollastest õpilastest olid pärit maalt. Osa õpilasi andsid oma nimekirjad, osa keeldus. Kas need jõuti ka edasi saata on teadmata. Samas ülekuulamiste ajal korduvalt nõuti nimekirju. Nii et kui saatejaam tõesti töötas, siis töötas ta venelastele. Saatejaama-vastuvõtu aparaat oli punkris olemas, seda tõendavad 2010. aasta leiud punkrikoha avastamisel.

Järgneb

Mida Juku ei õpi, seda Juhan ei tea!

See ütlus on tuttav kõigile. Aga elus on ka nii, et Juhangi peab veel palju õppima, et teha vajalikke toiminguid nii, nagu peab ja vaja on. Õppimine on kogemuste omandamine, seda on õelnud kunagi keegi pedagoogikateaduste doktor ja akadeemik. Küllap tal oli ja on veel praegugi õigus.

Et Juhan oskaks kõike nagu peab, korraldas Sakala malev augustikuu eelviimase nädala lõpus oma allüksustele õppuse koodnimega MODRE. Üks allüksus oli põhiliselt tegija ja teiste allüksuste ülemad vaatlejad ja hindajad. Nii õpib kõike kiiremini ja paremini, sest üks teiste vigu näeb silm ikka rohkem kui enda omi. Lühidalt öeldes oli tegu allüksuse iseformeerumise harjutamisega pea täismahus. Reede õhtul tutvuti veel teooriaga ja harjutati käsu lugemist ning arutati läbi, kuidas seda täita. Järgmisel hommikul aga läks lahti tegutsemiseks. Osad harjutasid objekti kaitset ja teised alustasid allüksuse formeerumise korraldamist. Kuna formeerumise mooduseks oli valitud hajutatud formeerumine, tuli kogu vajaminev varustus laadida autodele ja toimetada

see formeerumiseks ettenähtud punkti. Seal tuli korraldada punkti julgestus ja formeerimiseks vajalikud struktuurid üles ehitada. Allüksuse varustuse laadimine autodele läks suht lüüdselt ja pea kahe tunniga olid masinad valmis liikuma ettenähtud punkti. Tõhus töö võttis nii mõnelgi mehel hiigi voolama. Vahepeal tekkis tõrge formeerumiseks ettenähtud punkti varem välja sõitnud rühmaülemaga side saamisega, mis põhjustas 15-20 minutilise viivituse kolonni väljasõiduks. Ka juhtus

äpardus ühe veokiga, mida oli tehniliselt valesti käsitsatud ja seetõttu ei saadud seda enam liikuma. Lõpuks siiski maleva tagalapealiku abiga probleem lahendati ja umbes 10 minutilise hilinemisega läks ka see masin teistele järele. Eks väiksemaid vigu ja eksimusi oli teisigi, aga öeldakse ju, et alati saab kõike paremini teha. Üsna asjalikult juhtis formeerumisele kaasaitavaid võitlenud rühmaülemaga vanem, kelle tegutsemisele võib anda hindeks „hea“. Ka mõnedele puudustele vaatamata võib

allakirjutanu arvates formeerumise sellele etapile kogumina anda hindeks vähemalt kolm pluss. Edasi jätkus tegevus hajutatud formeerimispunktis mõned kilomeetri Viiljandist eemal. Sealne tegevus näitas kõige paremini ära, kuidas tegelikult tuleb allüksuse formeerumist korraldada. Ehkki kõigega tuldi üldjoones toime, täheldati vaatlejate ja hindajate poolt ka mõningaid puudujääke, mida tulevikus pole mõtet korrata ja mis on kindlasti suht lihtsasti parandatavad.

Loomulikult tõi õppus välja ka selle, millele tulevikus tuleb enam tähelepanu pöörata ja mida teised allüksused tulevikus kindlasti peavad arvestama. Eks iga asi tahab õppimist ja harjumist ja kunas seda siis veel teha, kui mitte nüüdsel rahuajal. Kuna õppus ise oli hästi ettevalmistatud ja seda juhtis isiklikult maleva pealik, siis sujus tegevus kogu õppuse käigus enam-vähem kavakohaselt ja ka tulemusega tuleb kindlasti rahule jääda kasvõi sellepärast, et muul moel kogemusi saada polegi praktiliselt

võimalik. Pealegi oli see üldse esimene sellelaadne õppus malevas ja võimalik, et kogu Kaitseliidus. Kuna Sakala maleva formeerimismeeskonnad on seni oma ülesannetega alati vähemalt rahuldavalt toime tulnud, siis puudub alus arvata, et maleva teised allüksused vajaduse korral oma formeerumise toime ei tule. Aga rahvatarkus ütleb, et harjutamine teeb meistriks ja loodame, et meil aega harjutamiseks ikka jätkub piisavalt. Ning kes meist ei tahaks meistriks saada?

R.K.

NKK spordivõistlus Sakalas

Naiskodukaitsjad veetsid nädalavahetuse Viljandimaal, eesmärgiks kõige sportlikuma ringkonna väljaselgitamine. Just siin, Kesk-Eestis, toimusid NKK I spordivõistlused. Korraldajaks Sakala ringkond. Spordivõistluse eesmärgiks oli spordi propageerimine naiste hulgas ning spordigrupile väljakutse pakkumine. Nagu mainitud oli tegu esmase sellelaadse võistlusega, mis oli parajaks väljakutseks Sakala ringkonnale. Võrrelda polnud ju millegagi, kõik tuli välja nuputada nullist. Ettevõtmise planeerimisega alustasime juba möödunud aasta jõulude ajal. Üsna mitmeid saunaõhtuid kulus pikkadeks aruteludeks. Raske oli leida kontseptsiooni võistluse programmiks, mis just ei eeldaks tõsiseid eelnevaid teadmisi ja oskusi, kuid samas oleks piisavalt põnevad, et tagada rohke osavõtt.

Ehmatas oli päris suur kui registreerimise lõpptähtaeg oli käes ja registreerunud olid väljastpoolt vaid kaks vaprat ringkonda – Valga ja Rapla. Väikese tagantorkimise peale ilutses päeva lõpuks siiski juba tervelt 14 ringkonda. Siis kukkus nagu kivi südamele. Eelvõistlused olid planeeritud laupäevale, 18. augustile, finaali pühapäevale. Kauge- mälilijatele pakkusime võimalust saabuda reede õhtul, mida Põlva ja Viru ringkonnad ka kasutasid.

Esimese võistluspäeva hommikul tõusid Sakala naised koos sillerdava päikesega. Teha oli veel mõndagi. Oli vaja paigaldada mõned viidad, et

vältida eksimise võimalust, üle kontrollida rajad, kas eelmisel päeval pandud märgistus on veel alles ning kokku tuli võtta ka kohtunikud viimaste juhtnõuõrite jagamiseks. Enne kui arugi saime oli kell märkamatult pool kümme saanud ning Vana-Võidu võimla ümber oli parasjagu sagimist. Seltskond entusiastlikke naisi rivistati üles Vana-Võidu staadionile, avasõnad ütles Sakala ringkonna esinaine, kes tänas kõiki tublisid, kes kohale tulid. Neid oli siiski kõigest 13 ringkonda. Oma avakõnes ütles esinaine veel, et tegelikult pole ju vahet, kes võidab, kaotajaks jäävad need ringkonnad, kes kohale ei tulnud. Esinaine tutvustas ka ürituse maskotti – võidujumalannat Viktoriat, keda kehastas Sakala ringkonna propagandagrupi juht Lembe. Võidujumalanna ülesanne oli sportlasi vaimse „dopinguga“ turgutada. Edasi sai sõna võistluse peakohtunik Lilian Estorn, kes tutvustas lühidalt alasid ning alade eest vastutavaid kohtunikke. Siis anti sõna Naiskodukaitsese esinaisele proua Airi Nevele, kes jagas samuti oma rõõmu päikesepaistelise päeva ning jõudu.

Ja juba alustati ajakavas oleva esimese alaga, milleks oli pendelteejooks. Joosti kolmes grupis, iga vahetus pidi läbima 50 meetrit. See võistlusala kellelegi raskusi ei valmistanud, kuigi väikesi kukkumisi ning üllatusmomente tuli siingi ette. Pendelteejooksu võitjaks tuli Järva ringkond ajaga

54,0 sek. Järgmisteks aladeks olid kolmevõistlus ja petank. Võistkonnad jagati alagruppidesse tähestiku järgi. Esimese alagrupis olevad ringkonnad hakkasid petanki mängima ning teine alagrupp suundus Kivistiku metsa radadele, kus toimus kolmevõistlus, aladeks laskmine, jooksukross ja jalgrattakross. Esimeseks alaks oli jalgrattakross, siis tuli puudutada kaasvõitlejast laskjat ning laskmise lõpetanud võistleja andis omakorda käepuutega võistlusjärjekorra üle krossijooksjale. Kuna tegu oli metsarajaga, siis oli väike eelistus neil, kes jõudsid eelnevalt rajaga tutvuda. Jalgrattal tuli läbida viis ringi ning joostes üks ring. Mõlemas vahetuses oli üks tubli naine, kes rattasõiduga oli paari ringiga kiirem kui kaaslasel. Aga elevust ja põnevust jätkus nii võistlejatele kui ka kaasaelajatele. Kolmevõistluse parimaks osutusid Rapla ringkonna naised ajaga 24 min 18 sek. Petanki võitis Sakala ringkonna naiskond. Kuna õhtuks oli planeeritud veel

Sakala ringkonna eestvõttel esietendus Mari Raamoti lugu, siis oli paljuski määravaks aeg, seega tuli jooksvalt ajakavasse sisse viia muudatusi. Korvpalli vabavisked ja raskusviske viidi läbi paralleelselt. Korvpalli vabavisketes hiilgas Harju ringkond, kes suutis 5 minuti vältel palli korvi saata tervelt 19 korral, kuid kuna Harju oli kohal vähendatud koosseisus, 6 liikme asemel oli vaid neli, siis otsustas õhtune esindajatekogu koosseis, et need ringkonnad, kes polnud kohal täiskooseisus, tõstetakse ühe koha võrra allapoole, seega võidutses korvpalli vabavisketes Tartu ringkond, 16 korvitamisega. Raskusviske võitis omakorda Sakala ringkond tulemusega 43,25 meetrit. Vähemalt eelnevast nädalate pikkusest harjutamisest oli kasu. Võistluspäeva lõpetas indiaa mäng, mis pakkus omajagu pinget ja põnevust. Nii mõnigi nägi sellist sulgedega topist esmakordselt. Sellel alal tehti alguses omajagu mõõndusi, et veidikenegi pinget ülal hoi-

Pisut ka mõttespordist

Tallinna Maleva kaitseliitlane Lembit Kurs annab teada, et tänavustel Kaitseliidu suvepäevadel Kõrvemaal korraldati Šveitsi-süsteemis kiirmale võistlus, millest võitis osa 16 maletajat, neist üks naine, kes esindas Võrumaa malevat. Võistluse võitis Lembit Kurs Tallinna malevast, teise koha saavutas Aldis Krüüts Alutaguse malevast ja kolmanda koha pidi rahulduma Kaja Parker Võrumaa malevast. Võitjaid autasustati diplomiga ja auhinnaga. Võitnud Tallinna maleva võistkond sai autasuks ka karika.

R.K.

Palju õnne!

Boris Takk	87
Antero Seppälä	65
Raivo Hõim	60
Indrek Luhaeste	50

da lühendati servimise piire. Aga esialgu nägi mäng välja nagu kobakäppade meistri võistlused. Aga nagu vanasõnagi ütleb – harjutamine teeb meistriks – just nii oligi. Mida päev õhtupoole kaldus, seda rohkem see tuttudega tups õhus püsis. Ning finaali mängiti juba õigete reeglite järele, vähendamata servimise piiri, naised olid tublid kõik. Üldarvestuses tuli seekord võitjaks korraldaja – Sakala ringkond, see oli neil ka teenitud just tänu eelnevatel nädalatel toimunud treeningutele.

Võistlusele ei saa ikka mütsiga lööma minna. Tubli teise koha saavutas Rapla ning kolmanda koha Alutaguse ringkond. Aitäh kõigile, kes kohale tulid. Mõõda vaadates väikestest viperustest võib selle esimese ettevõtmise kordalainuks lugeda. Oleksime nõus taolist võistlust ka järgmisel aastal korraldama, praegu ju teame, mida tulnuks teha teisiti, sest ega tagantjärele tarkus selleks korraiks enam ei aita.

Piret Taim
Sakala ringkonna instruktor

Rootsi militaarvõistluselt I koht

18-19. august toimus Rootsis, Vällingesi kodukaitses (Hemvärneti) militaarvõistlus, millest võtsid osa erinevate riikide noored. Lisaks Eestile olid esindatud ka Läti, Leedu, Soome ja Norra. Enda teadmised ja oskused panid proovile 59 võistkonda. Valgamaa kodutütardel õnnestus saavutada naiste arvestuses I koht 744,5 punktiga, edu II koha tulemuse ees oli üle saja punkti. Võistkonda kuulusid kodutütred Lisette Tohus, Kadrian Possul, Liina Suur ja Meryt Salme. Nendega oli kaasas moraalseks toeks võistkonna esindajana, naiskodukaitsja Jaanika Niklus. Eestit esindas veel meeskond Rapla malevast.

Võistkond koosnes samadest neidudest, kes võitsid Ernakesel II koha. Rootsi Kodukaitses militaarvõistlus oli neile preemiareisiks Ernakesel saavutatud tulemuse eest.

„Me tunneme üksteist nii hästi, et teame, millised on kellegi tugevad ja nõrgad küljed. Samuti sobime hästi kokku, kui meie hulka tuleks näiteks asendajaks keegi teine, poleks me vist hoopiski nii head“ nentis 17aastane Meryt. „Meil on ühised huvid – armastame väljakutseid ja raskeid katsumusi ning mis peamine, me ei anna mitte kunagi alla,“ lisas Lisette Meryti jutu jätkuks. „Oi, mäletan hästi, et hüppasin röömust õhku ja kiljusin koos teiste kaaslastega, kui kuulsin, et saame Rootsi võistlema

minna. Tantsisime isegi oma n-õ võidutantsu,“ meenutas Lisette Tohus. „Kuna olime Rootsis külalisvõistlejad, võeti meid seal väga sõbralikult vastu. Natukene naljakas oli küll see, et kuna naiskondi oli vähe, siis jälgiti Eesti naiskonda pidevalt. Võistkondade mõõdamarsilgi olid pilgud meie peal ning loomulikult naerataivate silmadega. Mitmed isegi hüüdsid vahepeal „wohoo, Estonia!“ meenutas kodutütar Meryt.

„See sõbralikkus ja südameküllus mis oli seal, on see, mida ka siin, Eestimaal, igatsen,“ lisas Liina. Noortel tuli kokku puutuda erinevates asendites relvadest laskmisega, meditsiiniga, kauguste määramisega, täpsusviskega, peidetud asjade

otsumisega, orienteerumisega, takistusraja ning nutikust nõudvate ülesannetega. „Võistluspaika jõudes pidime valmis seadma oma relvad. Kummaline oli, et Kadriani püssil oli midagi viga ja ta lasi kogu aeg ühte nurka aga üks lask tabas täpselt kummesse,“ kostis Meryt. „Tõrked relvaga viisid mu endast üsna välja, aga sain siis kasutada Lisette relva. Kui laskma hakkasin kiilus mul padrun kinni. Finišis jõudes olin tõsiselt vihane. Pisarad olid silmas, käed värisesid, olin väga vihane, kurb ja tüdinunud, sest kogu võistluse jooksul oli mul relvaga probleeme,“ tõdes Kadrian. Päeval toimus suur orienteerumine ning õhtupoole teateorienteerumine, mis tõstis närvipinget. Teateorienteerumine oli Liina lemmikala. „Kui algul oli närv

sees, siis sai lõpuks siiski punkte otsima asunud. Kalju peal olles tuli kibuvitsapöösastki läbi astuda, ja kukkusin sinna sisse,“ meenutas Liina. Teisel päeval käisid noored mööda punast, kollast ja sinist rada, täites erinevaid ülesandeid. „Igal rajal oli 2-3 lühikest ülesannet. Seinal ronimine oli nendest kõige õudsem, sest üles tuli ronida käte-jalgadega ning vahepeal ei tohtinud komistada ega alla kukkuda, sest arvesse läks ainult see vahemaa, milleni jõuti. Pärast tuli ka laskuda. Maapinnale jõudes jalad lihtsalt värisesid all“ nentis Meryt. Kogu võistlus lõppes laskmisega ning lõpujooksuga. Hiljem oli autasustamine, kus siis kõige tublimad ja osavamad oma teenitud autasud said. Valgamaa kodutütred teadsid juba võistluse käigus, et neil on lootust võita, kuna tulemusel, mida pidevalt uuendati, näitasid, et nad on teistest naiskondadest tublisti ees. Selleks, et tüdrukud saaksid veel rohkem punkte, arvasid nad, et vajavad tulevikus kõige enam laskmise harjutusi, kuna selles osas olid nad teistest naiskondadest kehve- mad. „Saime vaid korra enne Rootsi minekut lasketiirust läbi käia,“ tõdesid neid „Natuke teise pilguga vaatasime teisi võistkondi siis, kui nad kahekaupa rivistusid. Rühma- juhid lausuvad midagi ja teised tiimi liikmed hõikasid kaasa ning kõnnak oli neil võrreldes

meiega hästi range. Meie tiim võitis ainult kahekaupa rivvi või haneritta,“ tõdes Meryt. „Ka vabal ajal harjutasid nad päris sinna sisse,“ meenutas Liina. Tüdrukutega oli kaasas ka rühma esindaja Jaanika Niklus. „Jaanika oli kaasas radadel, kuid ta ei tohtinud meid ülesannetel abistada, oli lihtsalt moraalseks toeks. Vahepeal, kui inglise keele arusaamine raske oli, aitas tema meid tõlkimisel. Samuti jäädvustas ta meie tegemisi fotodel,“ kiitis Meryt rühmajuhi Jaanika kohalolu. „Tänu tema- le me sellele võistlusele pääsesime. Oma vabast tahtest, vabadel hetkedel, kutsus ta meid kokku ja jagas oma teadmisi ning oskusi ja muretses meile vajalikud võistlusvahendid,“ kostis Lisette. „Kõige meelde- jäävam hetk oli see, kui minu ees seisid ülesrivistatud 56 meeskonda, kes aplodeerisid

pikalt meie eduka esinemise puhul,“ meenutas kodutütar Lisette. „Tähistasime laeval oma võitu. Tallinna sadamas ootas meid Valgamaa maleva noorteinstruktor Kaimo Vahtra, kes meid võidu puhul õnnitles ja sellele järgnes üks suur grupikallistus,“ lisas Meryt. Selleks, et teistelt võistkondadel paremini läheks, jagasid võit- jaid mõningaid soovitusi, mida seal olles tähele panid. „Kõige tähtsam on ikkagi töötada meeskonnaga. Kui meeskond töötab ühiselt ja panustab kõik, mida panustada annab, on tulemus alati positiivne,“ pidas Lisette tähtsaks mainida. „Samuti tuleb püstitada eesmärk ning selle poole ühiselt püüelda,“ arvas Meryt. Liina kostis, et tähtis on grupi kooslus – sinna peaks kuuluma just sellised inimesed, kellega tunned end vabalt ja loomulikult ning ei tohi unustada naeratamast.

OMA MAA

Tellimisnumber 00911

Toimetus	KL Sakala Malev Peetrimõisa 71024 Viljandimaa
Väljaandja	Kaitseliidu Sakala Malev pealik mjr Kalle Köhler, lauatel 717 9201, faks 717 9200, e-mail: oma.maa@mail.ee
Toimetajad	Rein Kikas 5331 3274, e-mail: rein.kikas@mail.ee Kerstin Käärik 522 1866, e-mail: kerstin.kaarik@mail.ee